

مدیریت تصویر نامزدهای دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در مستندهای تبلیغاتی‌شان (سال ۱۳۹۶)

سیدبشیر حسینی^۱، محمد گاپله^۲

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۳/۱۷ تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۱/۲۴

چکیده

تولید مستندهای تبلیغاتی از سوی نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری در طول برگزاری انتخابات و پخش آن از صداوسیما، به‌منزله تأثیرگذارترین رسانه تبلیغی در برانگیختن حس مشارکت هرچه بیشتر مردم و شناخت اولویت‌های اصلی هر یک از نامزدها، در طول ایام تبلیغات نامزدها بسیار مهم و اساسی است. این پژوهش باهدف شناخت تصویری که هریک از نامزدهای اصلی دوازدهمین انتخابات ریاست جمهوری (سال ۱۳۹۶) در مستندهای تبلیغاتی‌شان از خود ارائه داده‌اند، انجام شده است. به همین منظور از نظریه‌هایی همچون نشانه‌شناسی و بازنمایی رسانه‌ای استفاده شده است. روش بکاررفته در این مقاله، روش نشانه‌شناسی تصویر مدل سلیبی و کاودری و مستندهای مورد مطالعه، مستندهای پخش‌شده آقایان سیدابراهیم رئیسی و مصطفی میرسلیم و تک مستند آقایان حسن روحانی و سیدمصطفی هاشمی طبا در رسانه ملی است که یافته‌های پژوهش پس از بررسی هریک از مستندها بر اساس برآیند جدول‌های توصیف نشانه‌شناسی دسته‌بندی‌شده بر اساس محورهای موضوعی فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی و رمزگان میزانشن و فنی، جمع‌بندی و تحلیل شده است. در نتیجه، در قسمت برآیند جدول توصیف نشانه‌شناسی مشخص شد، اولویت اول هر نامزد انتخابات ریاست جمهوری در مستند تبلیغاتی خود اغلب، پرداختن به موضوعات اجتماعی در کشور بوده است و در قسمت برآیند جدول‌های رمزگان میزانشن و فنی شاهد نتایج متفاوت مربوط به هر نامزد بوده است.

واژگان کلیدی

مدیریت تصویر، مستندهای تبلیغاتی، انتخابات ریاست جمهوری، نشانه‌شناسی تصویر، سازمان صداوسیما

* این مقاله بر اساس نظر گروه دبیران و سردبیر فصلنامه، پژوهشی است.

۱. استادیار گروه مدیریت رسانه، دانشکده ارتباطات و رسانه، دانشگاه صداوسیما، تهران، ایران.

bhosseini@iribu.ac.ir

۲. کارشناسی ارشد مدیریت رسانه، گروه مدیریت رسانه، دانشکده ارتباطات و رسانه، دانشگاه صداوسیما، تهران، ایران.

(نویسنده مسئول)

mohammadgapleh@gmail.com

مقدمه

امروزه علاوه بر ارتباطات دیپلماتیک دولت‌ها، دیپلماسی عمومی در بسترهای مختلفی از جمله فضای رسانه‌ای بروز و ظهور یافته و رادیو و تلویزیون یکی از اصلی‌ترین فرصت‌هایی است که از طریق آن می‌توان انگاره‌های هدفمندی را با بهره‌گیری از مفاهیم حوزه مدیریت تصویر به مخاطبان منتقل کرد (فیاضی بروجنی، ۱۳۹۴: ۴). از انتخابات سال ۱۳۷۶ ساختن مستند تبلیغاتی درباره نامزدهای ریاست جمهوری برای پخش از تلویزیون آغاز شد. شناسایی فضای سیاسی و اجتماعی حاکم بر انتخابات و شناسایی روش‌های تبلیغی احزاب، گروه‌ها و شخصیت‌های سیاسی حائز اهمیت است؛ زیرا در مبارزه انتخاباتی احزاب و گروه‌ها از ترفندهای تبلیغاتی مختلفی برای توضیح و توجیه ایده‌های خود استفاده می‌کنند. بنابراین یکی از ضروریات اصلی ارتباطات در مبارزه انتخاباتی توجه کامل به روش، سبک و تاکتیک‌هایی است که نامزدها در فیلم‌های تبلیغاتی خود بکار می‌گیرند. تولید فیلم‌های تبلیغاتی از سوی نامزدها در طول برگزاری انتخابات و پخش آن از صداوسیما به‌عنوان تأثیرگذارترین رسانه تبلیغی در برانگیختن حس مشارکت هرچه بیشتر مردم در طول ایام تبلیغات نامزدها بسیار مهم و اساسی است (طاهری، ۱۳۸۹: ۲).

انتخابات به‌عنوان یک پدیده مهم سیاسی که تقریباً در کلیه شئون زندگی و ابعاد مختلف سرنوشت جامعه، اعم از اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ... تأثیر می‌گذارد، همواره مورد توجه محافل سیاسی از یک سو و رسانه‌های جمعی از سوی دیگر بوده است. در ایران نیز مثل بسیاری از کشورها، در رأس انتخابات گوناگون، انتخابات ریاست جمهوری قرار دارد که هر چهار سال یک‌بار برگزار می‌شود. یکی از شیوه‌های بسیار مناسبی که معمولاً برای معرفی بهتر و مناسب‌تر نامزدهای حاضر در رقابت انتخابات ریاست جمهوری استفاده می‌شود، مستندهای تبلیغاتی نامزدهاست.

ضرورت بررسی این مستندهای تبلیغاتی از آن روست که علاوه بر شناخت ضمنی میزان بهره‌گیری نامزدها از امکان مستندهای تبلیغاتی به‌مثابه یک مکمل تبلیغاتی، می‌توان به شناخت نسبی در مورد اولویت‌های ایران در مقطع حساس کنونی، آن‌هم از دیدگاه برجسته‌ترین داوطلبان عهده‌داری مسئولیت‌های اجرایی کشور دست یافت، یکی دیگر از کارکردهای مستندها، شکل‌دهی به افکار عمومی جهت رأی‌دهی به نامزدها است که می‌توان بر روی مدیریت برداشت مخاطب تأثیر بسزایی گذاشت.

با توجه به اینکه طرح مستندهای تبلیغاتی اصولاً برای تشکیل نوعی از گفتمان سیاسی - اجتماعی - تبلیغاتی در جامعه، برای جذب مردم به انتخاب کاندیدای مطرح کننده فیلم است؛ بنابراین نشانه‌شناسی تصویر، با توجه به چارچوب مفهومی پیش‌گفته می‌تواند یکی از بهترین روش‌های تحقیق باشد. به بیان صریح‌تر، از آنجایی که این مستندها، یک ابزار تبلیغاتی جدی و مستقیم برای اقناع و ترغیب مخاطبان است؛ به‌نوعی که آن‌ها را وادار به رأی دادن و آن‌هم به نامزد مدنظر است. واجد مؤلفه‌های ایجابی و سلبی در مدیریت تصویر است؛ یعنی با بهره‌گیری از تمام فنون اقناع و ابزارهای موجود، هم سعی می‌کند که خود را برتر و حائز ویژگی‌هایی برای احراز مقام ریاست جمهوری نشان داده و هم اشاره‌هایی مستقیم و غیرمستقیم به ضعف رقبا داشته تا بتواند مزیت رقابتی خود را نسبت به آن‌ها به رخ مخاطب بکشد. حال کشف و رمزگشاییِ رمزگان موجود در هر یک از مستندها، مسأله پژوهش پیش‌رو است. اینکه مشخصاً هر نامزدی چقدر و چگونه مسائل را بازگو و نقش خود را در آن بازنمایی کرده و با اشاره به چه حوزه‌ها و از آن مهم‌تر با پرهیز از چه حوزه‌هایی دارد، تصویری مقبول از خود برای مخاطب عرضه می‌کند. لذا مهم‌ترین سؤال مورد توجه این پژوهش که درصدد پاسخ به آن است، شناخت تصویری است که هریک از نامزدهای اصلی دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در مستندهای تبلیغاتی‌شان از خود به مخاطب ارائه داده‌اند. فارغ از رویکرد اصلی پژوهش که در مورد خود نامزد، تقویت نگاه «ایجابی» است، از نتایج آن می‌توان رویکرد فرعی و کلی که در مورد دیگر رقبا «سلبی» است را استخراج کرد و نشان داد که دیگران را فاقد چه مزایایی معرفی می‌کند. این در حالی است که دغدغه ما مقایسه تطبیقی مستقیم بین نامزدها نبوده است. در این نگاه یک وجه ایجابی وجود دارد که دارای سه نکته است:

۱. هر مستند از چه مباحثی پرهیز کرده و دوست دارد نامزد خودشان را در چه قالب‌هایی عنوان نکنند یا چه ویژگی و شبهاتی مطرح نکنند. چراکه همان قدر که چه چیزی را مطرح می‌کنند اهمیت دارد، در کنارش چه چیزی را مطرح نمی‌کنند هم می‌تواند مهم باشد؛
۲. در مورد رقبا چه طرح مسائلی، چه سؤالات و چه تعریفی داشته و آن‌ها را واجد چه ضعف‌های غیرمستقیمی می‌داند؛
۳. چه حواشی یا ملاحظات را در فن‌ها استفاده کرده‌اند.

این رویکردها مکمل اصلی برای فهم ایجابی مسئله اصلی است که به ضمیمه آن شبهاتی که نامزدها در مورد دیگر رقبا مطرح می‌کنند، مواردی که از خودشان بازگو می‌کنند و فن‌هایی

که برای آن دارند، ملاحظاتی است که در نظام مسائل مسئله اصلی پژوهش می‌گنجد. از این رو این مسائل فرعی هم برای پژوهش تعریف شده است. لذا پاسخ به سؤال اصلی را در سه سؤال جزئی‌تر زیر به‌طور عمیق‌تر بررسی کردیم.

۱. مدیریت تصویری که هریک از نامزدهای دوازدهمین انتخابات ریاست جمهوری در مستندهای تبلیغاتی از خود ارائه کرده‌اند، چگونه بوده است؟
 ۲. هر یک از نامزدهای دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در مستندهای تبلیغاتی‌شان چه ویژگی‌هایی از خود برجسته کرده‌اند؟
 ۳. هر یک از نامزدهای دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در مستندهای تبلیغاتی‌شان درصدد پرداختن به کدام یک از شبهات نسبت به خود برآمده‌اند؟
- در مجموع پاسخ به این سؤالات فرعی ما را به جواب سؤال اصلی پژوهش که کشف و رمزگشایی از مدیریت تصویر نامزدها در مستندهای تبلیغاتی و خودساخته‌شان است، می‌رساند.

پیشینه پژوهش

پژوهش‌های گوناگون و مطالعات مهمی در مورد مناظره‌های انتخابات ریاست جمهوری انجام شده است که هر کدام از زاویه دید متفاوتی بدان پرداخته‌اند:

در پژوهش (نجف‌زاده و شفیق‌زاده برمی، ۱۳۹۸) با استفاده از روش تحلیل استعاری، مناظره‌ها؛ درگیری و تخاصم‌گفتمان‌های اصلی در درون نظام جمهوری اسلامی ایران و منازعات شدید ایدئولوژیک را نشان می‌دهد و نامزدها اغلب با کلامی استعاری در جهت تصاحب منزلت اجتماعی از یکدیگر انتقاد می‌کردند.

در پژوهشی دیگر (نورمحمدی و دبیر مقدم، ۱۳۹۸) که به تحلیل انتقادی استعاره‌ها در مناظره‌های تلویزیونی انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۶ ایران، می‌پردازد استعاره‌های بکاررفته در مناظره‌های تلویزیونی نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری را بررسی کردند.

در حوزه گفتمان می‌توان به پژوهش (بشیر و طاهری، ۱۳۹۴) «تحلیل گفتمان فیلم‌های تبلیغاتی نامزدهای دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران»، (۱۳۸۸) پرداخت. در این پژوهش، متن فیلم‌های تبلیغاتی نامزدهای دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران بررسی شد تا ضمن تعیین محورهای مهم گفتمانی هر یک از چهار نامزد حاضر در این انتخابات، دال‌های مرکزی گفتمانی فیلم‌های تبلیغاتی آنان مشخص شود. برای دستیابی به این اهداف، از الگوی عملیاتی تحلیل گفتمان (PDAM) که پنج سطحی و صورت تکمیلی شیوه تحلیل

گفتمانی نورمن فرکلاف است، استفاده شد. دال‌های مرکزی گفتمان فیلم‌های احمدی‌نژاد «عدالت محوری» و «خدمت‌گزاری»، فیلم‌های انتخاباتی موسوی «بی‌کفایتی احمدی‌نژاد» و «کارآمدی و اعتدال سیاسی و فرهنگی موسوی»، فیلم‌های انتخاباتی کروبی «نخبه‌گرایی» و «ناکارآمدی سیستم مدیریتی موجود» و فیلم‌های انتخاباتی رضایی «توانمندی و برنامه‌ریزی رضایی» و «ناتوانی دولت احمدی‌نژاد» است.

(میره‌بیگی، طالبی صومعه‌سرای، ۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی نشانه‌شناختی اولین فیلم تبلیغات ریاست جمهوری حسن روحانی در سال ۱۳۹۲ پرداخته، نظام بازنمایی را در آن بررسی کرده و از نظریات بارت و فیسک استفاده شده است. در این اثر، اسطوره، در دل انتقاد به اسطوره حضورداشته و نخبه‌گرایی و قهرمان‌سازی داستان از کاندیدا، موردنظر است که در کنه مردم‌سالاری ادعایی وجود داشته و تنها وجود او را آلت‌ناتیو مشکلات موجود می‌داند و نهایتاً خواهان تغییر مدیریت در همین ساختار کنونی است.

در پایان‌نامه (خالدیان، ۱۳۹۰) به بازنمایی زندگی طبقه متوسط در سریال «مرگ تدریجی یک رؤیا» پرداخته و در پی روایت تلویزیون ایران از طبقه متوسط و به عبارتی زندگی رسانه‌ای طبقه متوسط با اتکا به تلویزیون است. در قسمت روش بر مبنای الگوی جان فیسک در مطالعه متون تصویری، الگویی ترکیبی برای تحلیل متون ارائه می‌شود که ترکیبی از الگوهای کیت سلبی و ران کاودری، رولان بارت، نورمن فرکلاف و تئو ون دایک است.

(فیاضی بروجنی، ۱۳۹۴) در پایان‌نامه «بازمهندسی فرایند مدیریت تصویر در سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران» به این موارد پرداخته است: درواقع هدف نهایی فرایند مدیریت تصویر، ایجاد و ارائه‌انگاره‌هایی از اشخاص، رویدادها و موضوعاتی است که متناسب با اهداف یک رسانه بوده و با بهره‌گیری از ظرفیت‌های پرداختی و فرآوری رسانه‌ای بتواند حتی‌المقدور انگاره‌هایی حساب‌شده و مطلوب را به مخاطبان منتقل کند و درنهایت نتایج این تحقیق در قالب چهار بخش ارائه شود. مفهوم‌شناسی مدیریت تصویر، جریان‌شناسی تلاش رسانه ملی برای دستیابی به فرایند مدیریت تصویر، آسیب‌شناسی موانع تحقق فرایند مدیریت تصویر و مدل ریلی فرایند مدیریت تصویر یافته‌های این پژوهش را تشکیل می‌دهند.

در پژوهشی دیگر سعی شده به شناخت مقوله «رویداد رسانه‌ای» به‌عنوان مقوله‌ای جدید در علم ارتباطات و رسانه پرداخته شود و نمونه برجسته‌ای از آن مورد مطالعه قرار گیرد. این نمونه «مراسم ازدواج نوه ملکه انگلیس که توسط شبکه بی.بی.سی فارسی پوشش داده شد» است.

یافته‌ها در این تحقیق با مشاهده فیلم پوشش مراسم ازدواج نوه ملکه انگلیس توسط بی.بی.سی فارسی گردآوری شده و ابزار تحلیل یافته‌ها روش نشانه‌شناسی با رویکرد تحلیل سازه برای بخش تصویری و نشانه‌شناسی تصریح و تلویح برای ادبیات گفتاری است که در نهایت در هر سکانس نتایج آن‌ها با ویژگی‌های الگوی رویداد رسانه‌ای تطبیق داده شده است (حقی، ۱۳۹۱).

در پژوهش «آیین در سینمای هالیوود: مطالعه نشانه‌شناختی آواتار» پژوهشگر مفهوم آیین را در فیلم سینمایی آواتار (زمستان ۲۰۱۰)، محصول شرکت آمریکایی فاکس قرن بیستم، مطالعه کرده است. هدف این تحقیق شناسایی آیین‌های مذهبی در سینمای هالیوود است که به‌منظور ترویج یک فرهنگ پرستش جهان‌شمول ارائه می‌شوند. ابزار گردآوری داده‌ها، مشاهده فیلم و ابزار تحلیل داده‌ها روش نشانه‌شناختی تصویری فیلم است. روش نمونه‌گیری تحقیق، هدفمند و واحد تحلیل‌نما است. واحد تحلیل به رمزگان میزانشن و رمزگان فنی تجزیه شده است (خسروی، ۱۳۸۹).

مبانی نظری پژوهش

نظریه نشانه‌شناسی

الزام منطقی باور به وجود ساختارهای پنهان و ناآگاه در پس فرآورده‌های فرهنگی و رسانه‌ای آن است که فهم نحوه عملکرد متون رسانه‌ای و فرهنگی، از طریق [فهم] معانی رمزگذاری شده در نظام‌های نشانه‌ای امکان‌پذیر است. به این معنا که نشانه‌های آشکار متن، به معانی پنهان و نهفته یا ایدئولوژی‌هایی در متن دلالت دارند که کشف آن‌ها با شیوه نشانه‌شناسی امکان‌پذیر است. نشانه‌شناسی ضمن بررسی و تحلیل نشانه‌ها در متون رسانه‌ای در قالب گفتار، نوشتار و تصویر و فهم دلالت‌های صریح^۱ و ضمنی^۲ نشانه‌ها، سعی در کشف روابط و ساختارهای پنهان و نهفته‌ای دارد که نشانه‌ها ظواهر و بازنمود آن به شمار می‌روند. نشانه‌شناسی سعی در فهم نحوه تجلّی روابط و مناسبات ساختاریافته در ژانرهای خبری، فیلم و سریال، آگهی و غیره دارد (مهدی‌زاده، ۱۳۹۳: ۱۰۰). سوسور با به تصویر کشیدن زبان به‌منزله نظامی از نشانه‌ها، این تصور را که زبان به‌طور ساده و سراسر است، بازتاب‌دهنده واقعیت است، کنار گذاشت و در عوض استدلال کرد که زبان در درون نظام مربوط به خودش عمل می‌کند؛ این نظام، سازنده معناست. به عبارتی، معنا امری طبیعی و ذاتی نیست. معنای یک نشانه زبانی به رابطه آن با سایر نشانه‌ها

1. Denotation

2. Connotation

بستگی دارد. او این رهیافت را نشانه‌شناسی نامید که به معنی مطالعه نشانه‌هاست (Laughey, 2007: 55).

بارت^۱ نیز برای اسطوره‌شناس و شناخت معانی ایدئولوژیک در متن، به کاربرد نشانه‌شناسی در مورد محتوای رسانه‌ای روی آورد که به معنای تأکید بر اهمیت سرشت نمادین محتوا و مضامین رسانه‌هاست (مهدی‌زاده، ۱۳۹۳: ۱۰۱).

نشانه‌شناسی مطالعه قواعد استفاده از نشانه‌ها و نیز روش‌هایی است که از طریق آن‌ها، نشانه‌ها معنی خود را منتقل می‌سازند. نشانه‌شناسی، به‌منزله راهی برای تحلیل متون رسانه‌ای، از دهه شصت تاکنون تأثیر فزاینده‌ای داشته است. یکی از دلایل اصلی این امر، قابلیت بکارگیری نشانه‌شناسی در انواع متون است (کیت سلیبی^۲ و ران کاودری^۳، ۱۳۸۰: ۶۳).

نظریه‌های بازنمایی

بازنمایی همان تولید معنای مفاهیم موجود در ذهن‌های ما از طریق زبان است. پیوند میان مفاهیم و زبان است که ما را قادر می‌سازد به جهان واقعی اشیاء، انسان‌ها، رویدادها، یا درواقع جهان‌های تخیلی اشیاء، انسان‌ها، یا رویدادهای خیالی اشاره کنیم (هال، ۱۳۹۶: ۳۵). بنابراین حال برای بیان نظام بازنمایی خود از دو مفهوم استفاده می‌کند:

۱. نظامی مشتمل بر تمام گونه‌های موضوعات، افراد و حوادث که به‌واسطه «بازنمایی ذهنی» می‌نامیم، اشکال مختلفی از مفاهیم را سازمان‌دهی، دسته‌بندی و طبقه‌بندی می‌کنیم که به‌وسیله آن‌ها بتوان بین هواپیما و پرندۀ باوجود پرواز هر دوی آن‌ها در آسمان، تفاوت قائل شد (Hall, 1997: 18). بدون بازنمایی ذهنی ما هرگز نمی‌توانیم جهان را به‌صورت معناداری تفسیر کنیم. معنا با نظامی از مفاهیم و تصاویر شکل‌گرفته در افکار ما ارتباط دارد؛ مفاهیم و تصاویری که نماینده یا «بازنمایانده»ی جهان است و ما را قادر می‌کند تا به چیزهای درون و بیرون ذهنمان اشاره با رجوع کنیم (هال، ۱۳۹۶: ۳۵).

۲. در یک مرحله بالاتر، ما این مفاهیم را با یکدیگر به اشتراک می‌گذاریم و به‌اصطلاح معانی فرهنگی مشترکی را می‌سازیم تا تفسیری واحد نسبت به جهان را به اشتراک بگذاریم؛ بنابراین صرف وجود مفاهیم کافی نیست و ما نیاز به مبادله و بیان مبانی و مفاهیم داریم و

1. R. Barthes
2. Keith Selby
3. Ron Cowderly

این امر ما را به نظام بازنمایی دیگری سوق می‌دهد که همانا نظام «بازنمایی زبانی» است (Hall, 1997: 18). پس زبان نظام بازنمایی دوم است که فرایند کلی معناسازی را در برمی‌گیرد؛ نقشه مشترک مفهومی ما باید به زبان مشترک تبدیل شود تا ما بتوانیم مفاهیم و تصوراتمان را با واژه‌های نوشتاری، اصوات گفتاری، یا تصویر دیداری متناظر و مرتبط کنیم. اصطلاح کلی که ما برای واژه‌ها، اصوات یا تصاویر حامل معنا بکار می‌بریم نشانه‌ها است. این نشانه‌ها نماینده یا معرف مفاهیم و روابط مفهومی میان آن‌ها هستند که در ذهن خود داریم و جملگی نظام‌های معنایی فرهنگ ما را تشکیل می‌دهند (هال، ۱۳۹۶: ۳۵).

پس در کانون فرایند معنا در فرهنگ دو «نظام بازنمایی» مرتبط وجود دارد:

نظام نخست ما را توانا می‌سازد تا از طریق برقراری انطباق‌ها یا برابر سازی میان چیزها - انسان‌ها، اشیاء، رویدادها، تصورات انتزاعی و از این قبیل - و همچنین نظام معانی یا نقشه‌های مفهومی به جهان معنا دهیم؛

نظام دوم هم با برقراری انطباق میان نقشه مفهومی ما و مجموعه‌ای از نشانه‌های نظم و ترتیب یافته در قالب زبان‌های گوناگون که نماینده یا معرف آن مفاهیم‌اند، سروکار دارد. رابطه میان «چیزها»، مفاهیم و نشانه‌ها در کانون تولید معنا در زبان قرار دارد. فرایندی که این سه عنصر را باهم پیوند می‌زند همان است که «بازنمایی» می‌نامیم (هال، ۱۳۹۶: ۳۶).

هال برای بیان چگونگی ارتباط میان بازنمایی، معنا، زبان و فرهنگ سعی می‌کند برداشت‌های متفاوت از بازنمایی را در یک طبقه‌بندی نظری کلی بیان کند. از این منظر، نظریه‌های بازنمایی در سه دسته کلی قرار می‌گیرند (Hall, 1997: 15-16).

- نظریه‌های بازتابی^۱
- نظریه‌های تعمدی^۲ (نیت‌گرا)
- نظریه‌های برساختی^۳ (سازه‌انگار)

در رهیافت بازتابی، ادعا می‌شود که معنا در خود شیء، شخص، تصور، یا رویداد موجود در جهان نهفته است و کار زبان این است که مانند آینه معنای راستین را چنان که در جهان واقع وجود دارد بازتاباند. (هال، ۱۳۹۶: ۴۸). برعکس، در رهیافت نیت‌گرا درباره بازنمایی استدلال می‌کند که این گوینده یا مؤلف است که معنای منحصر به فرد خود را از طریق زبان بر جهان

1. Reflective
2. Intentional
3. Constructive

تحمیل می‌کند. لغات همان معنایی را می‌دهند که مؤلف می‌خواهد (هال، ۱۳۹۶: ۴۹). رهیافت سوم این ویژگی عمومی اجتماعی زبان را می‌پذیرد. این رهیافت می‌پذیرد که خود چیزها و کاربران فردی زبان هیچ‌یک نمی‌توانند معنا را در زبان تعیین و تعریف کنند. چیزها معنا ندارند، بلکه ما با استفاده از نظام‌های بازنمایی - یعنی مفاهیم و نشانه‌ها - معنا می‌سازیم. به همین دلیل، این دیدگاه را نسبت به ماهیت معنا در زبان رهیافت سازه‌انگار یا سازه‌باور می‌نامند (هال، ۱۳۹۶: ۵۰). هال، نشان می‌دهد که بازنمایی دارای ویژگی‌های برساختی است. برساختی بودن بازنمایی برای استوارت هال از خلال نگاه به زبان به مثابه رسانه محوری در چرخه فرهنگ شکل می‌گیرد که معانی به‌وسیله آن در چرخه فرهنگ، تولید و چرخش می‌یابند (سروی زرگر، ۱۳۸۷: ۲۳).

روشنی پژوهش

ابزار گردآوری داده‌ها، مشاهده مستندهای تبلیغاتی انتخابات ریاست جمهوری و ابزار تحلیل داده‌ها روش نشانه‌شناسی تصویری است که از الگوی نشانه‌شناسی سلبی و کاودری بهره می‌گیریم.

در این تحقیق از روش کیفی با رویکرد نشانه‌شناسی استفاده شده است، به این صورت که ابتدا با مشاهده مستندهای تبلیغاتی هریک از چهار نامزد نهایی انتخابات ریاست جمهوری، مستندها را بر اساس سکانس‌های موضوعی تقسیم‌بندی کرده و نشانه‌های تلویحی و ضمنی ادبیات گفتاری نامزدها در مستندهای تبلیغاتی با توجه به مصادیق الگوی سلبی و کاودری استخراج شد. در مرحله بعد تحلیل رمزگان سازه در همه سکانس‌های این مستندها به‌منظور نشانه‌شناسی تصاویر انجام گرفت، برای تحلیل درست و جامع قسمت توصیف نشانه‌شناسی در ادبیات کلامی نامزدها را بر اساس محورهای موضوعی سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی و همچنین جدول‌های رمزگان فنی و رمزگان میزانشن این سکانس‌های موضوعی را در یک جدول واحد جمع‌بندی کرده و اقدام به برآیندگیری کردیم که در قسمت برآیند توصیف نشانه‌شناسی و جدول‌های رمزگان میزانشن از آن استفاده شده است تا به بدین روش پاسخ سؤال‌های تحقیق روشن شود.

مدل سلبی و کاودری

سلبی و کاودری نویسندهگان کتاب «راهنمای بررسی تلویزیون» پنج عرصه متون رسانه‌ای را مورد بررسی قرار می‌دهند که شامل: سازه، مخاطب، روایت، رده‌بندی و عوامل تولید می‌شود. در

عرصه سازه‌ها هر متن رسانه‌ای با استفاده از زبان رسانه ساخته می‌شود و همچنین رمزهایی که برای انتقال اطلاعات خاص فرهنگی انتخاب می‌شود چنین وضعی دارد (سلبی و کاودری، ۱۳۸۰: ۲۱).

در این پژوهش رویکرد سلبی و کاودری (۱۳۸۰) در نشانه‌شناسی مورد استفاده قرار گرفته است، گرچه در این رویکرد، متن به لحاظ سازه، عوامل تولید، رده‌بندی، روایت و مخاطب مورد بررسی قرار می‌گیرد، اما با توجه به اهداف پژوهش حاضر، تنها رویکرد «سازه» یعنی عوامل فنی و میزانشن در نشانه‌شناسی مستندهای تبلیغاتی دوازدهمین انتخابات ریاست جمهوری مورد استفاده قرار گرفته است. سلبی و کاودری در تحلیل نشانه‌شناسی از زوایای مختلفی به بررسی متن پرداخته‌اند. آن‌ها سازه را این‌گونه تعریف کرده‌اند.

الف) مفهوم سازه دارای دو وجه مهم است:

▪ رمزگان میزانشن

▪ رمزگان فنی

تحلیل میزانشن صرفاً مشتمل بر ابعاد تئاتری مانند صحنه‌پردازی، وسایل صحنه، رفتار بازیگران لباس‌ها و چهره‌آرایی است. سلبی و کاودری رمزها و میزانشن را که از آن به‌عنوان رمزهای شکل گرایانه سازه نام می‌برند شامل ۴ دسته زیر می‌دانند:

الف) صحنه‌پردازی: اینکه مثلاً واقعه در کجا اتفاق می‌افتد.

ب) وسایل صحنه: عناصر موجود در صحنه و دلالت‌های آن.

ج) رمزهای ارتباط غیرکلامی: مثلاً ژست‌ها و حالات چهره و در حالت کلی وضعیت قرارگرفتن بدن.

د) رمزهای لباس.

دومین وجه سازه عبارت است از رمزهای فنی سازه است که شامل موارد زیر در جدول شماره ۱ است:

جدول ۱. جدول تحلیل رمزگان فنی

معانی و تأثیرها، مدلول	شرح صحنه، دال	رمز
عاطفه، احساس، درام، حیات نزدیکی و صمیمیت دراماتیک بودن تمرکز بر سوژه و جزئیات آن تمرکز بر سوژه‌ها و حالات تسلط سوژه بر فضای پیرامون زمینه، بافت، فاصله عمومی نشان دادن بزرگی و عظمت	نمای فوق‌العاده نزدیک نمای نزدیک نمای دونفره نمای متوسط نزدیک نمای متوسط نمای دور متوسط نمای دور نمای فوق‌العاده دور	اندازه نما
سلطه، قدرت، حاکمیت برابری ضعف و ناتوانی دوربین ناظر بی‌طرف دوربین در کنار بازیگر دوربین جایگزین شخص بازیگر	پایین‌تر از سطح دید موضوع هم‌سطح دید موضوع بالتر از سطح دید موضوع ایژکتیو زاویه نقطه دید سوئکتیو	زاویه دوربین
دراماتیک روزمرگی، زندگی عادی چشم‌چرانی	زاویه باز عادی تله‌فتو	نوع عدسی
آرامش‌بخش، حالت مذهبی زندگی روزمره طبیعی فقدان تضاد آشفته‌گی، سردرگمی	مقارن نامتقارن ایستا پویا	ترکیب‌بندی
توجه را به دال مشخص جلب می‌کند، «به این نگاه کن» رابطه عاشقانه، غم غربت، نوستالژی تمام عناصر مهم هستند: «به همه چیز نگاه کن»	وضوح انتخابی وضوح ملایم، کانونی محور عمق میدان، کانونی	وضوح
خوشبختی حزن، یاس تئاتری، دراماتیک واقع‌گرایانه، مستند	مایه‌روشن مایه‌تیره پرتضاد کم تضاد	رمزهای نورپردازی
خوش‌بینی، ذوق، انگیزش بدبینی، آرامش، عقل واقع‌گرایی، واقعیت، عملیاتی شدن	گرم (زرد، نارنجی، قرمز، قهوه‌ای) سرد (آبی، سبز، بنفش، خاکستر) سیاه‌وسفید	رمزهای رنگ

یافته‌های پژوهش: بررسی مستندهای تبلیغاتی

بررسی مستند تبلیغاتی آقای حسن روحانی

جمع‌بندی و تحلیل محورهای موضوعی مستند تبلیغاتی آقای حسن روحانی

❖ دوره ۱۴، شماره ۳ (پیاپی ۳۵)، پائیز ۱۳۹۹

جدول ۲. جمع‌بندی محورهای موضوعی در مستند آقای دکتر روحانی

ردیف	عنوان (موضوعات محوری)	سیاسی	اجتماعی	فرهنگی	اقتصادی
۱	جامعه علمی				
۲	دفاع مقدس				
۳	مشکلات گردوغبار اهواز				
۴	مشکلات محیط‌زیست ایران				
۵	عوامل رشد اقتصادی				
۶	مذاکرات هسته‌ای				
۷	ورزش قهرمانی مردان و زنان				
۸	نقش بانوان در جامعه				
۹	امنیت ایران با حضور اقوام مختلف				
۱۰	حقوق شهروندی				
۱۱	فضای مجازی				
۱۲	نقدپذیری رئیس‌جمهور روحانی				
۱۳	دفاع از حقوق ملت ایران				
۱۴	تخریب دولت یازدهم و تحمل مخالفین دولت				
۱۵	همراهی مردم ایران				
۱۶	مخالف حصر و تحریم ایران				
	اغلب موضوعات، اجتماعی هستند.				

از میان برآیند موضوعات محوری که در مستند آقای روحانی به آن‌ها پرداخته شده است، به این نتیجه می‌رسیم که تأکید اصلی و اغلب موضوعات مطرح‌شده برای بازنمایی تصویر رئیس‌جمهور، موضوعات اجتماعی است. هر نامزد انتخابات ریاست جمهوری برای اخذ رأی نیاز به جلب توجه افکار عمومی دارد که پرداختن به موضوعات اجتماعی همچون محیط‌زیست، آزادی و حقوق مردم از موضوعات موردعلاقه جامعه مدنی است که در این مستند به آن‌ها تأکید ویژه‌ای شده است.

اهمیت به جامعه علمی و دانشگاهی کشور، اقدامات دولت برای حفظ محیط‌زیست همانند گردوخاک، خشک‌سالی دریاچه‌های ایران، نقش بانوان ایران در همه عرصه‌های جامعه، حقوق شهروندی و نبودن تفاوت بین زن و مرد، ادیان و اقوام مختلف، فضای مجازی و عدم فیلتر آن،

رئیس‌جمهور حافظ حقوق همهٔ مردم ایران است، اشاره به تخریب‌های دولت یازدهم توسط مخالفان دولت و اشاره به صبر و سکوت رئیس‌جمهور همچون آیت‌الله هاشمی رفسنجانی در برابر آنان و همراهی دوباره مردم ایران در انتخابات ریاست جمهوری از جمله این موضوعات اجتماعی هستند.

• تحلیل جدول رمزگان میزانشن سکانس‌های موضوعی مستند آقای حسن روحانی

در مستند آقای دکتر روحانی اجزای رمزگان میزانشن، در قسمت صحنه‌پردازی به جامعه علمی، مشکلات مردم در مقابل ریزگردهای خوزستان، خشک‌سالی دریاچه‌های ایران، پیشرفت و حضور فعال بانوان در همه عرصه‌های جامعه، حضور قومیت‌های مختلف ایران در کنار یکدیگر، به تصویر کشیدن آزادی بیان در فضای مجازی با صفحات مجازی فعال رقیبان و منتقدین آقای روحانی، جاری بودن امید در مردم شهر، تصویر خبرگزاری‌های منتقد دولت، تصویر همراهی آیت‌الله هاشمی رفسنجانی با آقای روحانی، جشن حضور مردم و همراهی طرفداران آقای روحانی در عرصهٔ انتخابات می‌پردازد.

در قسمت اجزای صحنه؛ اغلب مردان و بانوان ایرانی، قهرمانان ملی، صفحات مجازی آقایان قالیباف، رئیسی، صفحه توئیتر منصوب به رهبر انقلاب اسلامی و شخص رئیس‌جمهور، روزنامه‌های وطن امروز، کیهان، جوان، خبرگزاری فارس، تسنیم، توئیتر حمید رسایی و صفحه اینستاگرام خبرگزاری رجاء و درنهایت حضور فعال طرفداران آقای روحانی را به تصویر می‌کشد. در قسمت اجزای بدن / ارتباط غیرکلامی به چهره‌های خندان و شاد مردم و مسئولین موفقیت‌های دولت، قهرمانی‌ها مردان و بانوان و امید پرداخته شده است. در قسمت اجزای لباس اغلب دارای لباس متنوع است این در حالی است که لباس‌های رسمی، روحانیت و اقوام مختلف نیز بیشتر به چشم می‌خورد.

● تحلیل جمع‌بندی جدول رمزگان فنی سکانس‌های مستند آقای حسن روحانی

جدول ۳. جدول جمع‌بندی جدول رمزگان فنی سکانس‌های مستند دکتر روحانی

سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب‌بندی	وضوح	رمزهای نورپردازی	رمزهای رنگ
۱	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۲	دور فوق‌العاده دور	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامقارن پویا	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	گرم
۳	دور متوسط	هم‌سطح دید موضوع	باز عادی	نامقارن پویا	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۴	دور فوق‌العاده دور	هم‌سطح دید موضوع	باز عادی	نامقارن پویا	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۵	متوسط دور	نقطه دید	عادی	نامقارن ایستا	انتخابی	کم تضاد	سرد
۶	دور دو طرفه	ابزکتیو	عادی تله‌فتو	نامقارن پویا	انتخابی	مایه روشن کم تضاد	سرد
۷	دور متوسط	هم‌سطح دید موضوع ابزکتیو	باز عادی	نامقارن پویا	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سیاه و سفید گرم
۸	متوسط دور	هم‌سطح دید موضوع	عادی تله‌فتو	نامقارن پویا	انتخابی	روشن کم تضاد	گرم
۹	متوسط نزدیک متوسط	پایین تر از سطح دید موضوع هم‌سطح دید موضوع	عادی تله‌فتو	پویا نامقارن	انتخابی	روشن	گرم سرد
۱۰	متوسط متوسط نزدیک	هم‌سطح دید موضوع پایین تر از سطح دید موضوع	عادی تله‌فتو	مقارن ایستا	انتخابی	روشن کم تضاد	گرم سیاه و سفید
۱۱	نمای دور متوسط	پایین تر از سطح دید موضوع هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامقارن پویا	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۱۲	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	تله‌فتو	مقارن ایستا	انتخابی	کم تضاد	سیاه و سفید
۱۳	دور نزدیک	هم‌سطح دید موضوع ابزکتیو	باز عادی	نامقارن پویا	انتخابی	کم تضاد	سرد سیاه و سفید

❖ دوره ۱۴، شماره ۳ (پیاپی ۳۵)، پاییز ۱۳۹۹

ادامهٔ جدول ۳. جدول جمع‌بندی جدول رمزگان فنی سکانس‌های مستند دکتر روحانی

سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب‌بندی	وضوح	رمزهای نورپردازی	رمزهای رنگ
۱۴	متوسط دور	هم‌سطح دید موضوع	عادی باز	نامتقارن	انتخابی عمق میدان، کانونی	مایه‌روشن کم تضاد	سرد سیاه و سفید
۱۵	دور دور متوسط	هم‌سطح دید موضوع	عادی باز	نامتقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۱۶	دور	بالتر از دید موضوع پایین‌تر از دید موضوع	باز	نامتقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۱۷	نزدیک متوسط دور	هم‌سطح دید موضوع ایزوکیو	عادی	مقارن ایستا	انتخابی	کم تضاد	سرد سیاه و سفید
۱۸	نزدیک متوسط	هم‌سطح دید موضوع	عادی باز	نامتقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سیاه و سفید
۱۹	نزدیک متوسط	هم‌سطح دید موضوع	عادی تله‌فتو	نامتقارن پویا	انتخابی عمق میدان، کانونی	مایه‌روشن کم تضاد	سرد سیاه و سفید
۲۰	دور	هم‌سطح دید موضوع	باز	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد

از برآیند جدول رمزگان فنی به این نتیجه می‌رسیم که اندازه نما دور دارای معنی زمینه، بافت، فاصلهٔ عمومی، زاویه دوربین هم‌سطح دید موضوع دارای معنی برابری، نوع عدسی باز دارای معنی دراماتیک، ترکیب‌بندی نامتقارن دارای معنی زندگی روزمره طبیعی، وضوح انتخابی دارای معنی توجه را به دال مشخص جلب می‌کند «به این نگاه کن»، رمزهای نورپردازی کم تضاد دارای معنی واقع‌گرایانه، مستند و رمزهای رنگ سرد دارای معنی بدبینی، آرامش و عقل است.

بررسی مستند تبلیغاتی آقای سید مصطفی هاشمی طبا

تحلیل محورهای موضوعی در مستند آقای سید مصطفی هاشمی طبا

جدول ۴. جمع‌بندی محورهای موضوعی در مستند آقای سید مصطفی هاشمی طبا

ردیف	عنوان (موضوعات محوری)	سیاسی	اجتماعی	فرهنگی	اقتصادی
۱	الگوی جامع مهندسی برای مدیریت کشور				
۲	کاربرد علوم مهندسی در معماری و کشاورزی ایران				
۴	حفظ ایران و ادامه راه شهیدان				
۵	اقتصاد مقاومتی				
۶	صنعت گردشگری				
۷	حمایت از محیط‌زیست و انرژی‌های تجدیدپذیر				
۸	ضرورت مشارکت مردم در توسعه				
۹	خوش‌بینی نسبتاً زیاد برای رئیس‌جمهور شدن				
برآیند	اغلب موضوعات، اجتماعی و اقتصادی هستند.				

از میان برآیند موضوعات محوری که در مستند آقای هاشمی طبا به آن‌ها پرداخته شده است. به این نتیجه می‌رسیم که تأکید اصلی و اغلب موضوعات مطرح شده برای بازنمایی تصویر آقای مصطفی هاشمی طبا، موضوعات اجتماعی و اقتصادی است. این نامزد انتخابات ریاست جمهوری در مستند خود بر موضوعات الگوی جامع مهندسی برای مدیریت و حفظ کشور، کاربرد علوم مهندسی در معماری شگرف تخت جمشید و کشاورزی ایران که به‌طور مهندسی از آب‌های زیرزمینی در داخل کویر به نحو مطلوبی استفاده می‌کردند، حفظ ایران، ادامه راه شهیدان و جای گذاری میراثی قابل قبول برای آیندگان، اقتصاد مقاومتی و تولید داخل برای ایجاد شغل، حفظ طبیعت زیبای ایران و ایجاد زیرساخت برای جذب توریست جهت رونق صنعت گردشگری که خود اشتغال‌زایی کامل را به همراه دارد، انرژی‌های تجدیدپذیر و حفظ محیط‌زیست، بسیج نیروهای انسانی متخصص داخلی و خارجی ایرانی برای سازندگی و آزمایش بخت خود در کارزار انتخابات، تأکید ویژه‌ای شده است.

• تحلیل جدول رمزگان میزانشن سکانس‌های موضوعی مستند آقای سیدمصطفی هاشمی طبا

در مستند آقای مصطفی هاشمی طبا اجزای رمزگان میزانشن، در قسمت اجزای صحنه‌پردازی؛ به طراحی الگوی مهندسی جامع مدیریت کشور، معماری مهندسی بناهای تاریخی ایران و نقش مهندسی در کشاورزی، طبیعت زیبای ایران و مکان‌های مناسب گردشگری، جذب

توریست و استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و محیط‌ها و شرکت‌های تخصصی کار می‌پردازد. در قسمت اجزای صحنه؛ راه‌سازی، پل‌سازی و سدسازی، معماری تخت جمشید، میدان نقش‌جهان، گنبد مسجدهای شیخ لطف‌الله و امام واقع در میدان نقش‌جهان اصفهان، قنات‌های زیرزمینی در دل کویر، باغ‌های شیراز و اماکن دیدنی ایران، گردشگران خارجی، توربین‌های بادی، سلول‌های خورشیدی و مهندسان و متخصصان را به تصویر می‌کشد.

در قسمت اجزای بدن / ارتباط غیرکلامی؛ نقش مهندسی در تمام وجوه زندگی، نشان قدمت تمدن تخت جمشید، باغات سبز در دل کویر، صنعتی شدن از ساخت‌وساز، جذب توریست در ایران، فناوری‌های پیشرفته انرژی‌های تجدید پذیر، آماده‌به‌کار بودن و در آخر ایرانی آباد و پیروز را نشان می‌دهد.

در قسمت اجزای لباس؛ کت ساده آقای مصطفی هاشمی طبا، لباس کار کارگران و مهندسان، لباس کشاورزی، لباس‌های توریست خارجی با رعایت پوشش اسلامی را نشان می‌دهد.

• تحلیل جمع‌بندی جدول رمزگان فنی سکانس‌های مستند آقای سیدمصطفی هاشمی طبا

جدول ۵. جمع‌بندی جدول رمزگان فنی سکانس‌های موضوعی مستند آقای سید مصطفی هاشمی طبا

رمزهای رنگ	رمزهای نورپردازی	وضوح	ترکیب‌بندی	نوع عدسی	زاویه دوربین	اندازه نما	تعداد
سرد سیاه‌وسفید	کم تضاد روشن	انتخابی عمق میدان، کانونی	مقارن نامقارن	عادی باز	هم‌سطح دید موضوع ابزکتیو	نزدیک دور	۱
سرد	کم تضاد روشن	انتخابی	نامقارن	باز	پایین‌تر از سطح دید موضوع ابزکتیو	دور	۲
سرد	کم تضاد روشن	عمق میدان، کانونی	نامقارن	باز	پایین‌تر از سطح دید موضوع	دور فوق‌العاده دور	۳
سرد	کم تضاد	عمق میدان، کانونی	نامقارن	باز عادی	بالتر از سطح دید موضوع	متوسط دور	۴

ادامه جدول ۵. جمع‌بندی جدول رمزگان فنی سکانس‌های موضوعی مستند آقای سید مصطفی هاشمی طبّا

رمزهای رنگ	رمزهای نورپردازی	وضوح	ترکیب‌بندی	نوع عدسی	زاویه دوربین	اندازه نما	سکانس
سرد	کم تضاد	عمق میدان، کانونی	نامتقارن	عادی باز	پایین‌تر از سطح دید موضوع ابژکتیو	دور	۵
سرد	روشن کم تضاد	عمق میدان، کانونی	نامتقارن	عادی باز	پایین‌تر از سطح دید موضوع ابژکتیو	دور	۶
سرد	کم تضاد	انتخابی	مقارن	باز عادی	پایین‌تر از سطح دید موضوع ابژکتیو	دور	۷
سرد	روشن کم تضاد	عمق میدان، کانونی	نامتقارن	عادی باز	پایین‌تر از سطح دید موضوع ابژکتیو	دور	۸
سرد	روشن کم تضاد	انتخابی	نامتقارن	عادی باز	هم‌سطح دید موضوع	متوسط	۹
سرد	کم تضاد	عمق میدان، کانونی	مقارن ایستا	باز	پایین‌تر از سطح دید موضوع	دور	۱۰
سرد	کم تضاد	عمق میدان، کانونی	مقارن	عادی	هم‌سطح دید موضوع	متوسط نزدیک	۱۱
سرد	کم تضاد	انتخابی	مقارن ایستا	عادی	هم‌سطح دید موضوع	متوسط نزدیک	۱۲
سرد	روشن کم تضاد	عمق میدان، کانونی	نامتقارن پویا	عادی باز	پایین‌تر از سطح دید موضوع ابژکتیو	دور فوق‌العاده دور	۱۳
سرد	کم تضاد	عمق میدان، کانونی	نامتقارن	باز	پایین‌تر از سطح دید موضوع	دور	۱۴

❖ دوره ۱۴، شماره ۳ (پیاپی ۳۵)، پاییز ۱۳۹۹

از برآیند جدول رمزگان فنی مستند آقای هاشمی طبّا به این نتیجه می‌رسیم که اندازه نما دور دارای معنی زمینه، بافت، فاصلهٔ عمومی، زاویه دوربین پایین‌تر از سطح دید موضوع دارای معنی سلطه، قدرت، حاکمیت، نوع عدسی باز دارای معنی روزمرگی، زندگی عادی، ترکیب‌بندی نامتقارن دارای معنی زندگی روزمره طبیعی، وضوح عمق میدان، کانونی دارای معنی تمام عناصر مهم هستند: «به همه چیز نگاه کن»، رمزهای نورپردازی کم تضاد دارای معنی واقع‌گرایانه،

مستند و رمزهای رنگ سرد دارای معنی بدبینی، آرامش و عقل است.

بررسی مستند تبلیغاتی اول آقای سید ابراهیم رئیسی

تحلیل محورهای موضوعی در مستند اول آقای سید ابراهیم رئیسی

جدول ۶. جمع‌بندی محورهای موضوعی در مستند اول آقای سید ابراهیم رئیسی

ردیف	عنوان (موضوعات محوری)	سیاسی	اجتماعی	فرهنگی	اقتصادی
۱	ساده زیستی				
۲	اقدامات برای محرومیت‌زدایی				
۳	مبارزه با اشرافی‌گری				
۴	مبارزه با فساد				
۵	نارضایتی طبقه متوسط و پایین جامعه				
۶	نگاه به تولید داخل				
۷	ناکارآمدی برنامه‌های اقتصادی دولت یازدهم				
۸	عدم التزام دولت به برنامه‌های کلان و بالادستی				
۹	حقوق بانوان				
۱۰	احساس تکلیف اجتماعی				
۱۱	کنسرت‌های هنجارشکن				
۱۲	تزریق امید				
برآیند	اغلب موضوعات، اجتماعی هستند.				

از میان برآیند موضوعات محوری که در مستند اول آقای رئیسی به آن‌ها پرداخته شده است به این نتیجه می‌رسیم که تأکید اصلی و اغلب موضوعات مطرح شده برای بازنمایی تصویر ایشان، موضوعات اجتماعی است. این نامزد انتخابات ریاست جمهوری به موضوعات اجتماعی - اقتصادی همچون ساده زیستی و همدردی با نیازمندان، محرومیت‌زدایی، مبارزه به افساد و اشرافی‌گری، نگاه به تولید داخل، نارضایتی طبقه متوسط و پایین جامعه و موضوعات اجتماعی نظیر حقوق بانوان و تزریق امید که غالباً موردعلاقه طبقه مستضعفان جامعه است، در این مستند به آن‌ها تأکید ویژه‌ای شده است.

• تحلیل جدول رمزگان میزانشن سکانس‌های موضوعی مستند آقای سید ابراهیم

رئییسی

در مستند اول آقای دکتر رئییسی اجزای رمزگان میزانشن، در قسمت اجزای صحنه‌پردازی به تصویر کشیدن افراد و خانه‌های نیازمندان، مناطق حاشیه‌نشین، برج‌های سرمایه‌داری و تجاری و صحبت‌هایی که در سازمان صداوسیما داشته‌اند پرداخته شده است.

در قسمت اجزای صحنه؛ بیشتر شخص آقای رئییسی، افراد نیازمند، ابر پروژه‌های سرمایه‌داری مشهد مال، جهان مال، برج جام، باغ‌های متعلق به آستان قدس به چشم می‌خورد. در قسمت اجزای بدن / ارتباط غیرکلامی؛ همدلی با محرومین، مبارزه با فساد، کمک به تولید داخل، کارهای تربیتی و فرهنگی، شور انتخاباتی، نقشه تأثیرگذار بانوان در جامعه پرداخته شده است.

در قسمت اجزای لباس؛ اغلب دارای لباس متنوع است این در حالی است که لباس‌های رسمی و روحانیت نیز بیشتر به چشم می‌خورد.

• تحلیل جدول رمزگان فنی سکانس‌های موضوعی مستند اول آقای سید ابراهیم رئییسی

جدول ۷. جدول جمع‌بندی رمزگان فنی سکانس‌های مستند اول آقای سید ابراهیم رئییسی

سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب بندی	وضوح	رمزهای نورپردازی	رمزهای رنگ
۱	متوسط نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۲	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	مقارن ایستا	انتخابی	کم تضاد	سرد سیاه‌وسف ید
۳	متوسط نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامتقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سیاه‌وسف ید سرد
۴	دور	هم‌سطح دید موضوع بالتر از سطح دید موضوع	باز	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد

ادامهٔ جدول ۷. جدول جمع‌بندی رمزگان فنی سکانس‌های مستند اول آقای سید ابراهیم رئیسی

سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب‌بندی	وضوح	رمزهای نورپردازی	رمزهای رنگ
۵	دور	بالا تر از سطح دید موضوع	باز	نامتقارن پویا	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۶	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	ایستا	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۷	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	تله‌فتو	متقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۸	دور	هم‌سطح دید موضوع	باز	نامتقارن	عمق میدان، کانونی	مایه‌تیره کم تضاد	سرد سیاه‌وسفید
۹	متوسط	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامتقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد سیاه‌وسفید
۱۰	متوسط دور	هم‌سطح دید موضوع	عادی باز	نامتقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۱۱	نزدیک دور	هم‌سطح دید موضوع	عادی باز	متقارن نامتقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۱۲	دور	هم‌سطح دید موضوع	عادی باز	نامتقارن	عمق میدان، کانونی	مایه‌روشن کم تضاد	سرد
۱۳	دور متوسط	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد سیاه‌وسفید
۱۴	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	متقارن ایستا	انتخابی	کم تضاد	سرد
۱۵	متوسط	هم‌سطح دید موضوع	عادی	متقارن ایستا	عمق میدان، کانونی	کم تضاد مایه‌تیره	سرد
۱۶	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	تله‌فتو	متقارن ایستا	انتخابی	پرتضاد	سرد
۱۷	دور	ابزکتیو	باز تله‌فتو	نامتقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد سیاه‌وسفید
۱۸	دور	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامتقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد

از برآیند جدول رمزگان فنی مستند اول آقای رئیسی به این نتیجه می‌رسیم که اندازه نما دور

دارای معنی زمینه، بافت، فاصله عمومی، زاویه دوربین هم سطح دید موضوع دارای معنی برابری، نوع عدسی عادی دارای معنی روزمرگی، زندگی عادی، ترکیب بندی نامتقارن دارای معنی زندگی روزمره طبیعی، وضوح عمق میدان، کانونی دارای معنی تمام عناصر مهم هستند: «به همه چیز نگاه کن»، رمزهای نورپردازی کم تضاد دارای معنی واقع گرایانه، مستند و رمزهای رنگ سرد دارای معنی بدبینی، آرامش و عقل است.

بررسی مستند تبلیغاتی دوم آقای سید ابراهیم رئیسی

• تحلیل محورهای موضوعی در مستند دوم آقای سید ابراهیم رئیسی

جدول ۸. جمع بندی محورهای موضوعی در مستند دوم آقای سید ابراهیم رئیسی

ردیف	عنوان (موضوعات محوری)	سیاسی	اجتماعی	فرهنگی	اقتصادی
۱	نماینده مستضعفین				
۲	شرایط نابسامان اقتصادی و مدیریتی				
۳	شرایط نابسامان فساد اداری، اقتصادی				
۴	اتحاد سیاسی برای منافع ملی و نگاه به داخل و مردم				
۵	طرح‌های کلان برای کاهش فاصله طبقاتی				
۶	مبارزه با فساد				
۷	مبارزه با اشرافی‌گری				
۸	حقوق شهروندی				
۹	خدمات در تولیت آستان قدس				
۱۰	کرامت و ارتقای جایگاه منزلت زنان				
۱۱	کاهش فقر				
۱۲	حمایت از هنرمندان				
۱۳	تظلم و عدالت‌خواهی در مورد خود				
۱۴	فوق مردمی نشان دادن				
۱۵	اغلب موضوعات، اجتماعی هستند.				

از میان برآیند موضوعات محوری که در مستند دوم آقای رئیسی به آن‌ها پرداخته شده است به این نتیجه می‌رسیم که تأکید اصلی و اغلب موضوعات مطرح شده برای بازنمایی تصویر ایشان، موضوعات اجتماعی است. این نامزد انتخابات ریاست جمهوری به موضوعات اجتماعی همچون نماینده مستضعفان بودن، اتحاد سیاسی برای منافع ملی و نگاه به داخل و مردم، طرح‌های کلان برای کاهش فاصله طبقاتی، مبارزه با فساد، مبارزه با اشرافی‌گری، حقوق شهروندی، خدمات در تولیت آستان قدس، کرامت و ارتقای جایگاه منزلت زنان، کاهش فقر، حمایت از هنرمندان، تظلم

و عدالت خواهی در مورد خود، فوق مردمی نشان دادن، پرداخته است که موردعلاقه طبقه پایین جامعه است، در این مستند به آن‌ها تأکید ویژه‌ای شده است.

• **تحلیل جدول رمزگان میزانشن سکانس‌های موضوعی مستند دوم آقای سید ابراهیم رئیسی**

در مستند دوم آقای دکتر رئیسی اجزای رمزگان میزانشن، در قسمت اجزای صحنه‌پردازی به مشکلات مردم و تعطیلی کارخانه‌ها در ایران، دیدارها و سخنرانی‌های انتخاباتی، پروژه‌های عمرانی، روستاهای حاشیه‌نشین پرداخته شده است.

در قسمت اجزای صحنه؛ بیشتر شخص آقای رئیسی، تجمعات اعتراضی کارگران، کارخانه‌های تعطیل شده و طرفداران ایشان، مردم نیازمند به تصویر کشیده شده است.

در قسمت اجزای بدن / ارتباط غیرکلامی؛ صحنه‌های اعتراضات کارگری، وفاداری طرفداران، جدیت در برخورد با اشرافی گری، جدیت در کار تا رسیدن به نتیجه، حمایت از افراد محروم و شور انتخاباتی پرداخته شده است.

در قسمت اجزای لباس؛ اغلب دارای لباس‌های متنوع است و لباس‌های روحانیت، رسمی و کارگری بیشتر به چشم می‌خورد.

• **تحلیل جدول رمزگان فنی سکانس‌های موضوعی مستند دوم آقای سید ابراهیم رئیسی**

جدول ۹. جدول جمع‌بندی رمزگان فنی سکانس‌های مستند دوم آقای سید ابراهیم رئیسی

رمزهای رنگ	رمزهای نورپردازی	وضوح	ترکیب‌بندی	نوع عدسی	زاویه دوربین	اندازه نما	تعداد
سرد	کم تضاد	انتخابی عمق میدان، کانونی	نامتقارن پویا	باز عادی تله‌فتو	هم‌سطح دید موضوع	دور متوسط نزدیک	۱
سرد	کم تضاد	انتخابی	مقارن ایستا	باز تله‌فتو	هم‌سطح دید موضوع	دور نزدیک	۲
سرد	کم تضاد	انتخابی	ایستا	تله‌فتو	هم‌سطح دید موضوع	دور	۳
سرد	کم تضاد	عمق میدان، کانونی	نامتقارن پویا	باز	هم‌سطح دید موضوع	دور	۴
سرد	کم تضاد	انتخابی	مقارن	باز	هم‌سطح دید موضوع	دور نزدیک	۵

ادامهٔ جدول ۹. جدول جمع‌بندی رمزگان فنی سکانس‌های مستند دوم آقای سید ابراهیم رئیسی

سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب‌بندی	وضوح	رمزهای نورپرداز ی	رمزهای رنگ
۶	دور	بالتر از سطح دید موضوع	عادی	مقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۷	دور نزدیک خیلی نزدیک	پایین تر از سطح دید هم‌سطح دید موضوع	باز تله‌فتو	ایستا مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد سیاه‌وسه فید
۸	دور	بالتر از سطح دید موضوع ایژکتیو	باز	نامقارن پویا	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۹	دور	بالتر از سطح دید موضوع	باز	مقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۱۰	دور	هم‌سطح دید موضوع	عادی تله‌فتو	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۱۱	دور	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامقارن مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۱۲	نزدیک متوسط	هم‌سطح دید موضوع	عادی تله‌فتو	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۱۳	دور متوسط	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۱۴	دور	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۱۵	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	تله‌فتو	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۱۶	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۱۷	متوسط	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۱۸	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۱۹	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۲۰	دور	ایژکتیو بالاتر از سطح دید موضوع	تله‌فتو عادی باز	نامقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۲۱	دور	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد

از برآیند جدول رمزگان فنی مستند دوم آقای رئیسی به این نتیجه می‌رسیم که اندازه نما دور دارای معنی زمینه، بافت، فاصلهٔ عمومی، زاویه دوربین هم‌سطح دید موضوع دارای معنی برابری، نوع عدسی عادی دارای معنی روزمرگی، زندگی عادی، ترکیب‌بندی نامتقارن دارای معنی زندگی روزمره طبیعی، وضوح انتخابی دارای معنی تمام عناصر مهم هستند: «به همه چیز نگاه کن»، رمزهای نورپردازی کم تضاد دارای معنی واقع‌گرایانه، مستند و رمزهای رنگ سرد دارای معنی بدبینی، آرامش و عقل است.

بررسی مستند تبلیغاتی اول آقای مصطفی میرسلیم

• تحلیل محورهای موضوعی در مستند اول آقای مصطفی میرسلیم

جدول ۱۰. جدول جمع‌بندی محورهای موضوعی در مستند اول آقای مصطفی میرسلیم

ردیف	عنوان (موضوعات محوری)	سیاسی	اجتماعی	فرهنگی	اقتصادی
۱	معرفی مصطفی میرسلیم از حزب مؤتلفه اسلامی				
۲	اتمام سوابق تحصیلی در فرانسه				
۳	همراهی با انقلاب از حرکت‌های آغازین				
۴	نماینده جامعه اسلامی دانشگاهیان در مبارزات انقلاب				
۵	تلاش برای تحقق جمهوریت جمهوری اسلامی				
۶	رابطه نزدیک و صمیمی با سیاستمداران				
۷	بر عهده گرفتن وظایف انقلابی				
۸	سوابق کاری و اجرایی				
۹	تکریم و حمایت از هنرمندان				
۱۰	تولید و طراحی خودرو و موتور ملی				
۱۱	اقتصاد مقاومتی				
۱۲	آموزش هزاران نجات‌غریق				
برآیند	اغلب موضوعات، سیاسی و اجتماعی هستند.				

از میان برآیند موضوعات محوری که در مستند اول آقای مصطفی میرسلیم به آن‌ها پرداخته شده است به این نتیجه می‌رسیم که تأکید اصلی و اغلب موضوعات مطرح‌شده برای بازنمایی تصویر ایشان، موضوعات سیاسی و اجتماعی است. این نامزد انتخابات ریاست جمهوری تأکید ویژه‌ای به موضوعاتی همچون معرفی خود و حزب ریشه‌دار مؤتلفه اسلامی، همراهی با انقلاب از حرکت‌های آغازین، گرفتن مدرک کارشناسی ارشد مکانیک از دانشگاه پواتیه فرانسه،

اولین مدیر بهره‌برداری مترو تهران و تهیه نقشه جامع مترو تهران، نماینده جامعه اسلامی دانشگاهیان در دیدار با امام خمینی (ره)، عضویت در حزب جمهوری اسلامی، اجرای بدون حاشیه همه‌پرسی قانون اساسی جمهوری اسلامی، دریافت اولین حکم رسمی در جمهوری اسلامی؛ معاونت سیاسی اجتماعی وزارت کشور و مسئولیت شهربانی، ساماندهی آوارگان جنگی، تصدی وزارت فرهنگ و ارشاد و تکریم و حمایت از هنرمندان، عضویت در مجمع تشخیص مصلحت نظام، تولید و طراحی خودرو و موتور ملی در ایران خودرو، باور به اقتصاد مقاومتی، مسئولیت سازمان نجات‌غریق کشور، تأکید مجدد بر نامزد برگزیده حزب ۵۰ ساله موتلفه اسلامی با شعار حق‌گرفتنی است و برنامه‌ریزی و مدیریت تا حصول نتیجه، در مستند تبلیغاتی خودکرده است.

• تحلیل جدول رمزگان میزانشن سکانس‌های موضوعی مستند اول مصطفی میرسلیم

در مستند اول آقای مصطفی میرسلیم اجزای رمزگان میزانشن، در قسمت اجزای صحنه‌پردازی؛ به گردهمایی حزب موتلفه اسلامی در مشهد، دفتر کار و محل تحصیل دانشگاه آقای میرسلیم، محل تبعید امام خمینی، اعضای مرکزی حزب جمهوری اسلامی، اشغال سفارت آمریکا، وزارت کشور، جنگ‌زدگان، ریاست جمهوری در سال ۵۸، روزنامه اطلاعات، دوره تصدی وزارت فرهنگ و ارشاد، مجمع تشخیص مصلحت نظام، ایران خودرو، سازمان نجات‌غریق کشور، کوه‌پیمایی پرداخته شده است.

در قسمت اجزای صحنه؛ بیشتر شخص آقای مصطفی میرسلیم، اعضای حزب موتلفه اسلامی، دانشگاه پواتیه فرانسه، امام خمینی و افراد نام‌آشنای انقلاب، اعضای مرکزی حزب جمهوری آقایان مصطفی خمینی آیت‌الله خامنه‌ای شهید بهشتی، شهید باهنر و ... مهندس بازرگان، روزنامه اطلاعات، آقای ابوالحسن بنی‌صدر، مردم جنگ‌زده، آقای هاشمی رفسنجانی، اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام، طراحی خودرو و موتور ملی در ایران خودرو به تصویر کشیده شده است.

در قسمت اجزای بدن/ارتباط غیرکلامی؛ صحنه‌های عزم جدی برای کار کردن، باسواد بودن، پیروزی در راه حق، همه‌پرسی در ایران، اشغال سفارت آمریکا، تکریم هنرمندان، خودکفایی در تولید و طراحی خودرو و موتور ملی، فرهنگ نجات‌غریق و کوهنوردی پرداخته شده است. در قسمت اجزای لباس؛ کت‌وشلوار مائویی آقای میرسلیم، روحانیت و لباس رسمی از بیشترین نوع لباس استفاده‌شده در مستند است.

• تحلیل جدول رمزگان فنی سکانس‌های موضوعی مستند اول آقای مصطفی میرسلیم

جدول ۱۱. رمزگان فنی سکانس‌های موضوعی مستند اول آقای مصطفی میرسلیم

سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب‌بندی	وضوح	رمزهای نورپردازی	رمزهای رنگ
۱	دور نزدیک متوسط	هم‌سطح دید موضوع	عادی باز	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۲	خیلی نزدیک دور	هم‌سطح دید موضوع پایین‌تر از سطح دید موضوع	عادی باز	مقارن نامتقارن	انتخابی عمق میدان، کانونی	پر تضاد کم تضاد	سرد سیاه‌وسفید
۳	دور نزدیک دور	هم‌سطح دید موضوع	عادی	ایستا	انتخابی	کم تضاد	سرد
۴	دور	هم‌سطح دید موضوع	تله‌فتو	مقارن	انتخابی	روشن کم تضاد	گرم
۵	متوسط	سوپرکتیو	عادی	نامتقارن	عمق میدان، کانونی	تیره کم تضاد	سیاه‌وسفید
۶	خیلی نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سیاه‌وسفید
۷	دور متوسط	بالتر از سطح دید موضوع هم‌سطح دید موضوع	عادی باز	نامتقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سیاه‌وسفید
۸	متوسط نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	باز عادی	نامتقارن	انتخابی عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۹	دور نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سیاه‌وسفید
۱۰	متوسط دور	هم‌سطح دید موضوع	باز عادی	نامتقارن ایستا	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سیاه‌وسفید
۱۱	دور نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سیاه‌وسفید
۱۲	دور متوسط	هم‌سطح دید موضوع	باز عادی	نامتقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سیاه‌وسفید
۱۳	دور نزدیک دور	هم‌سطح دید موضوع	تله‌فتو عادی	نامتقارن ایستا	انتخابی	کم تضاد	سیاه‌وسفید
۱۴	دور متوسط	هم‌سطح دید موضوع	باز عادی	نامتقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سیاه‌وسفید
۱۵	دور نزدیک دور	هم‌سطح دید موضوع	عادی	ایستا	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سیاه‌وسفید
۱۶	دور نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد

جدول ۱۱. رمزگان فنی سکانس‌های موضوعی مستند اول آقای مصطفی میرسلیم

سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب بندی	وضوح	رمزهای نورپردازی	رمزهای رنگ
۱۷	نزدیک متوسط	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامتقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۱۸	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	مقارن	ملایم، کانونی محور انتخابی	کم تضاد	سرد
۱۹	نزدیک متوسط	هم‌سطح دید موضوع	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد روشن	سرد
۲۰	دور	بالتر از سطح دید موضوع پایین تر از سطح دید موضوع	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۳۰	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامتقارن	انتخابی	کم تضاد	سیاه و سفید

از برآیند جدول رمزگان فنی مستند اول آقای میرسلیم به این نتیجه می‌رسیم که اندازه نما نزدیک دارای معنی نزدیکی و صمیمیت، زاویه دوربین هم‌سطح دید موضوع دارای معنی برابری، نوع عدسی عادی دارای معنی روزمرگی، زندگی عادی، ترکیب بندی نامتقارن دارای معنی زندگی روزمره طبیعی، وضوح انتخابی دارای معنی تمام عناصر مهم هستند: «به همه چیز نگاه کن»، رمزهای نورپردازی کم تضاد دارای معنی واقع‌گرایانه، مستند و رمزهای رنگ سیاه و سفید دارای معنی واقع‌گرایی، واقعیت، عملیاتی شدن است.

بررسی مستند تبلیغاتی دوم آقای مصطفی میرسلیم

● تحلیل محورهای موضوعی در مستند دوم آقای مصطفی میرسلیم

جدول ۱۲. جمع‌بندی محورهای موضوعی در مستند دوم آقای مصطفی میرسلیم

ردیف	عنوان (موضوعات محوری)	سیاسی	اجتماعی	فرهنگی	اقتصادی
۱	عدم لغو تحریم‌ها بعد از توافق برجام				
۲	فعالیت‌های حزبی آقای میرسلیم				
۳	نارضایتی مردم از شرایط کار				
۴	مبارزه با مفاسد اقتصادی				
۵	حمایت از تولید داخل (کارخانه‌ها و کارگران)				
۶	همدردی با مردم و تکریم نیازمندان				
۷	مذاکرات هسته‌ای و تحریم‌های یک‌طرفه				
۸	صداقت دولت با مردم				
۹	اهل علم و پژوهش				
۱۰	ضرورت حل مشکلات مردم				
۱۱	اخلاق مدار بودن				
۱۲	تأکید بر مشکلات اقتصادی مردم				
۱۳	سیاست خارجی عزتمندانه				
۱۴	برنامه داشتن اقتصادی				
برآیند	اغلب موضوعات، اجتماعی هستند.				

از میان برآیند موضوعات محوری که در مستند دوم آقای مصطفی میرسلیم به آن‌ها پرداخته شده است به این نتیجه می‌رسیم که تأکید اصلی و اغلب موضوعات مطرح شده برای بازنمایی تصویر ایشان، موضوعات اجتماعی است. این نامزد انتخابات ریاست جمهوری به موضوعاتی همچون صحبت‌های آقای روحانی در مورد لغو تمامی تحریم‌ها در برجام، نارضایتی مردم از وضعیت اقتصادی، فعالیت‌های حزبی خود از ابتدای انقلاب تاکنون، حقوق‌های نجومی و مبارزه با مفاسد اقتصادی، حمایت از تولید داخل و ارائه راه‌حل برای حل مشکل کارخانه‌های تعطیل شده، تکریم نیازمندان، وعده صداقت دولت میرسلیم با مردم، مذاکرات هسته‌ای، تحریم‌های یک‌طرفه و واگذار نکردن نقاط قوت ایران در مذاکرات هسته‌ای، برنامه مدون داشتن به اتکا مطالعات و زحمتهایی که طی سالیان کشیده‌اند، اهل علم و مطالعه بودن، ضرورت حل مشکلات مردم و گرفتن حق آنان، در این مستند تأکید ویژه‌ای شده است.

• تحلیل جدول رمزگان میزانشن سکانس‌های موضوعی مستند دوم مصطفی

میرسلیم

در مستند اول آقای مصطفی میرسلیم اجزای رمزگان میزانشن، در قسمت اجزای صحنه‌پردازی؛ به سخنرانی‌های رئیس‌جمهور در مورد برجام، نارضایتی‌های مردم، سخنرانی‌های انتخاباتی آقای میرسلیم در دانشگاه‌ها، کارخانه‌های تعطیل‌شده، سخنرانی مقام معظم رهبری در مورد آمار بی‌کاری، مذاکرات هسته‌ای، خانه آقای میرسلیم، کوهنوردی و مزار شهدا پرداخته شده است.

در قسمت اجزای صحنه؛ آقای دکتر روحانی، مردم، طرفداران آقای میرسلیم، مدیران کارخانه‌های تعطیل‌شده و کارآفرینان، دانشجویان، اعضای مذاکره‌کنندگان از ابتدا آقای کمال خرازی و آقای ولایتی تا دولت یازدهم و آقایان دکتر ظریف، عراقچی و تخت روانچی و... و منزل آقای میرسلیم، کوهنوردی در شمال تهران و مزار کهف شهدا در تهران را نشان می‌دهد.

در قسمت اجزای بدن / ارتباط غیرکلامی؛ صحنه‌های اوضاع نابسامان اقتصادی، تعطیلی کارخانه‌ها و نداشتن تولید، تکریم افراد نیازمند، سیاست خارجه عزتمندانه، همراهی با مردم جامعه، اهل علم و مطالعه بودن و اقتدا به شهدای دفاع مقدس را نشان می‌دهد.

در قسمت اجزای لباس؛ کت‌وشلوار مائوئی آقای میرسلیم، روحانیت، رسمی، پوشش متنوع

مردم جامعه به چشم می‌خورد.

• تحلیل جدول رمزگان فنی سکانس‌های موضوعی مستند دوم آقای مصطفی میرسلیم

جدول ۱۳. جدول جمع‌بندی رمزگان فنی سکانس‌های مستند دوم آقای مصطفی میرسلیم

رمزهای رنگ	رمزهای نورپردازی	وضوح	ترکیب‌بندی	نوع عدسی	زاویه دوربین	اندازه نما	تکنیک
سرد	کم تضاد	انتخابی	مقارن	عادی	هم‌سطح دید موضوع	نزدیک	۱
سرد	کم تضاد	انتخابی	نامقارن	عادی	هم‌سطح دید موضوع	نزدیک	۲
سرد	کم تضاد	انتخابی	مقارن	عادی	هم‌سطح دید موضوع	نزدیک	۳
سرد	کم تضاد مایه‌تیره	انتخابی عمق میدان، کانونی	نامقارن	عادی	پایین‌تر از سطح دید موضوع	دور متوسط	۴

ادامهٔ جدول ۱۳. جدول جمع‌بندی رمزگان فنی سکانس‌های مستند دوم آقای مصطفی میرسلیم

سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب‌بندی	وضوح	رمزهای نورپردازی	رمزهای رنگ
۵	نزدیک فوق‌العاده نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی تله‌فتو	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۶	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد روشن	گرم
۷	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی تله‌فتو	مقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم
۸	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	مقارن نامقارن	انتخابی	کم تضاد	گرم سرد
۹	نزدیک دور متوسط	هم‌سطح دید موضوع	عادی تله‌فتو	نامقارن	انتخابی عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۱۰	نزدیک متوسط	هم‌سطح دید موضوع	باز عادی	نامقارن	عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۱۱	نزدیک خیلی نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۱۲	نزدیک متوسط	هم‌سطح دید موضوع	عادی	مقارن نامقارن	انتخابی عمق میدان، کانونی	کم تضاد	سرد
۱۳	نزدیک خیلی نزدیک	بالا‌تر از سطح دید موضوع	عادی تله‌فتو	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۱۴	نزدیک خیلی نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی تله‌فتو	نامقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد
۱۵	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	مقارن	انتخابی	پر تضاد	گرم

ادامهٔ جدول ۱۳. جدول جمع‌بندی رمزگان فنی سکانس‌های مستند دوم آقای مصطفی میرسلیم

سکانس	اندازه نما	زاویه دوربین	نوع عدسی	ترکیب‌بندی	وضوح	رمزهای نورپردازی	رمزهای رنگ
۱۶	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد روشن	سرد
۱۷	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	نامقارن	انتخابی	روشن کم تضاد	سرد
۱۸	دور	بالا تر از سطح دید موضوع پایین تر از سطح دید موضوع	عادی	نامقارن	انتخابی	تیره کم تضاد	سرد
۱۹	نزدیک	هم‌سطح دید موضوع	عادی	مقارن	انتخابی	کم تضاد	سرد

❖ دوره ۱۴، شماره ۳ (پیاپی ۳۵)، پاییز ۱۳۹۹

از برآیند جدول رمزگان فنی مستند دوم آقای میرسلیم به این نتیجه می‌رسیم که اندازه نما نزدیک دارای معنی نزدیکی و صمیمیت، زاویه دوربین هم‌سطح دید موضوع دارای معنی برابری، نوع عدسی عادی دارای معنی روزمرگی، زندگی عادی، ترکیب‌بندی مقارن دارای معنی آرامش‌بخش، حالت مذهبی، وضوح انتخابی دارای معنی تمام عناصر مهم هستند: «به همه چیز نگاه کن»، رمزهای نورپردازی کم تضاد دارای معنی واقع‌گرایانه، مستند و رمزهای رنگ سیاه‌وسفید دارای معنی واقع‌گرایی، واقعیت، عملیاتی شدن است.

بحث و نتیجه‌گیری

برای رسیدن به پاسخ «چه تصویری هریک از نامزدهای دوازدهمین انتخابات ریاست جمهوری در مستندهای تبلیغاتی‌شان از خود ارائه داده‌اند؟» با توجه به تحلیل‌ها و برآیندگیری از جدول‌های تحلیلی محورهای موضوعی، رمزگان میزانشن و رمزگان فنی در این مقاله بهره بردیم و پاسخ به این سؤال را در سه سؤال جزئی‌تر زیر بررسی کردیم که مدیریت تصویری که هریک از

نامزدهای دوازدهمین انتخابات ریاست جمهوری در مستندهای تبلیغاتی از خود ارائه کرده‌اند، چگونه بوده است؟

آقای دکتر روحانی: آقای روحانی خود را به‌عنوان رئیس‌جمهور حامی حقوق همه ملت ایران، آزادی، حفظ محیط‌زیست و سیاست خارجه فعال همراه با تعامل سازنده، حقوق بانوان، حقوق شهروندی و فضای مجازی می‌داند.

آقای سیدمصطفی هاشمی‌طبا: ایشان خود را فردی دارای الگوی جامع مهندسی برای اداره کشور، حافظ میراث کشور برای آیندگان، ادامه‌دهنده راه شهیدان، اهمیت به صنعت گردشگری و اشتغال‌زایی، کمک به حفظ محیط‌زیست با استفاده از انرژی‌های روز، حامی متخصصان و نیروی انسانی عظیم در ایران و خود را فردی می‌داند که مشکلات را حل خواهد کرد.

آقای سیدابراهیم رئیسی: آقای رئیسی خود را حامی مردم محروم و فقرا، کارگران، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، مسکن مهر، مبارزه با فساد و اشرافی‌گری، برداشتن فاصله طبقاتی، حمایت از تولید داخل و پروژه‌های موردنیاز مردم، حمایت از حقوق بانوان و حقوق شهروندی و به دنبال تحول جدی در مدیریت اجرایی کشور می‌داند.

آقای مصطفی میرسلیم: ایشان خود را نامزدی برگزیده از حزب موتلفه اسلامی و دارای فعالیت‌های حزبی، پیرو راه امام خمینی (ره)، فردی باسواد و تحصیل کرده، دارای سوابق علمی، اجرایی و سیاسی مهم در ایران، مهندسی انقلابی در طراحی خودرو و موتور ملی، ناجی نجات‌غریق، فردی دارای برنامه‌ریزی و مدیریت قوی، حامی نیازمندان و کارگران، مبارزه با فساد و ارائه دولتی صادق با مردم برای گرفتن حق ایشان، به تصویر می‌کشد؛ و در جواب سؤال هر یک از نامزدهای دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در مستندهای تبلیغاتی‌شان چه ویژگی‌هایی از خود برجسته کرده‌اند؟ به این نتایج رسیدیم:

آقای دکتر روحانی: تعامل سازنده با دنیا، مدافع حقوق مردم ایران، حامی حقوق شهروندی و ورزش قهرمانی مردان و زنان، دید یکسان داشتن به همه مردان و زنان و ادیان و اقوام مختلف و مخالف حصر و تحریم ایران.

آقای سیدمصطفی هاشمی‌طبا: به نظر می‌رسد آقای هاشمی طبا با صحبت از موضوعاتی چون شگفتی‌های مهندسی تخت جمشید و غیره سعی در القای این چند تصویر از خود به

مخاطب دارد؛ اول آنکه با طرح مسائلی تاریخی سعی در تقویت روحیه خودباوری در میان ایرانیان دارد و معتقد است اگر او به قدرت برسد و در ادامه با تأکید بر مصرع «شهبسوار خوش به میدان آمدی گویی بزن» خود را فردی معرفی می‌کند که بعد از انتخاب او به‌عنوان رئیس قوه مجریه نه تنها به راحتی مشکلات را برطرف می‌کند بلکه ایران را به جایگاه بسیار رفیعی خواهد رساند.

آقای سیدابراهیم رئیسی: آقای رئیسی در جای‌جای مستند خود، چه در حاشیه و چه در متن، خود را نماینده مستضعفین جامعه معرفی می‌کند، مفهوم مستضعفین یک مفهوم اسلامی-قرآنی است و به معنی ضعیف شده و یا ضعیف نگه‌داشته شده است و این مفهوم را در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی می‌بیند، البته این نگاه با توجه به شرایط کنونی جامعه، عرصه اقتصادی مستضعفین بیشتر جلوه می‌کند و حتی در مواردی می‌توان گفت آقای رئیسی خود را نماینده محرومان جامعه معرفی کرده است.

آقای مصطفی میرسلیم: تصویری که آقای میرسلیم تمایل دارد از وی در ذهن مردم نقش ببندد، تصویری است که دلالت بر نخبه بودن ایشان داشته باشد، تأکید بر تحصیلات دانشگاهی خاص و تسلط بر زبان فرانسوی، قدمت فعالیت سیاسی و منتخب شدن از سوی حزبی ریشه‌دار و قدیمی و برشمردن فعالیت‌های عمرانی و اجرایی ویژه ایشان همه نشان از این امر دارد. آقای میرسلیم به این تصویرسازی اکتفا نمی‌کند و با صمیمی نشان دادن خود با سران سیاسی ج.ا.ا، خود را در حد آن‌ها و یا بزرگ‌تر از در ذهن مخاطب تصویرسازی می‌کند و در آخر سؤال هر یک از نامزدهای دوازدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری در مستندهای تبلیغاتی‌شان درصدد پرداختن به کدام‌یک از شبهات نسبت به خود برآمده‌اند؟ را بررسی کردیم:

آقای دکتر روحانی: ایشان نشان دادند که به دنبال حل موضوعاتی چون مشکلات محیط‌زیست ایران بخصوص خوزستان، پرداختن به حقوق شهروندی و دید یکسان داشتن به همه مردان و زنان، اقوام و ادیان مختلف، نقدپذیری دکتر روحانی و حمایت از فضای مجازی و عدم فیلتر آن، هستند.

آقای سیدمصطفی هاشمی‌طبا: در مستند ایشان نشانه‌ای از پرداختن به رفع شبهات نسبت به پیرامون خود وجود ندارد.

آقای سید ابراهیم رئیسی: ایشان در مستندهای تبلیغاتی خود به طرح مسائلی چون بیرون کشیدن سرمایه آستان قدس از مشهد مال و ابر پروژه‌ها و پرداختن سرمایه آستان قدس در خدمت به تولید داخل و مردم و جریان عوض کردن قائم‌مقام آستان قدس که جریان تخلفات

اقتصادی ایشان را در گزارشی به دادگستری تهران قیل از فرار به همراه گزارش حسابرسی ارسال کرده بودند، تبدیل باغات آستان قدس به مراکز امور فرهنگی و تربیتی و رعایت کردن وظیفه مسئولیت آستان قدس برای نامزد انتخابات ریاست جمهوری شدن و هجمه علیه آقای رئیسی به خاطر مسئولیت

آستان قدس و جدا کردن حساب مسئولیت آستان قدس با انتخابات و رعایت فاصله با آستان قدس، عدم استفاده از روزنامه قدس و عدم استفاده از خانه‌های نهادی و ستادی.

آقای مصطفی میرسلیم: ایشان ابتدا به معرفی خود از حزب موتلفه اسلامی و سوابق اجرایی و سیاسی خود می‌پردازد و از سال ۱۳۷۲ که به‌عنوان وزیر فرهنگ و ارشاد مشغول به فعالیت بودند با توجه به دیدگاه‌های ضدونقیض زیادی که در این دوران وجود داشت ایشان به طرح پاسخ گونه‌ای اعتماد به ناشرین برای رعایت ممیزی نشر با توجه به قانون اساسی می‌کند، همچنین در جواب سؤال آیا پیشنهاد کناره‌گیری به نفع کاندیداهای دیگر، همراه با پست و مقام به شما داده شده است؟ می‌گویند که مستقیماً و مستقلاً به اینجانب چنین پیشنهادی نشده است. این حرف‌ها بر روی محاسبه سیاسی و مهندسی آراء نیست. چنین حرف‌هایی در جامعه مطرح شده و ذهنیت برای برخی مردم شکل گرفته است.

پیشنهادها

در بین موضوعات مطرح شده توسط نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری در مستندهای تبلیغاتی اغلب موضوعاتی که به تصویر کشیده شده است، موضوعات اجتماعی دارای اولویت و اهمیت بیشتری نسبت به سایر موضوعات فرهنگی، سیاسی و اقتصادی بوده است. لذا پیشنهاد می‌شود که مستندسازان نسبت به ارائه تصویری سازنده از عملکردهای گذشته (شخص نامزدها) در نظام جمهوری اسلامی ایران مبادرت ورزند، رسانه ملی منافع ملی کشور را در پخش مستندهای تبلیغاتی در نظر بگیرد و پیشنهاد می‌شود نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری مبادرت به ارائه کمپین انتخاباتی که بتوان در مستندهای تبلیغاتی جهت همراه کردن طرفداران خود از آن بهره جست، کنند و پرداختن بیشتر به حل مشکلات طبقات محروم و متوسط جامعه و درنهایت از مستندسازان حرفه‌ای برای زیبا به تصویر کشیدن اهداف انتخاباتی بهره گیرند و در آخر پیشنهادها پژوهشی «شناسایی فن‌های تبلیغات اقناعی در مطالعه تصویر نشانه‌شناسی مستندهای تبلیغاتی» یا «بررسی مستندهای تبلیغاتی ریاست جمهوری با استفاده از روش تحلیل

گفتمان» پرداخته شود و در نهایت برای استفاده بهینه‌تر از زمان و الگوهای رایج در مستندهای تبلیغاتی انتخابات ریاست جمهوری پژوهشگران به بررسی مدل تطبیقی مستندهای تبلیغاتی در خارج با داخل ایران، پردازند.

منابع و مأخذ

- بشیر، حسن و سیدحمید طاهری (۱۳۹۴). «تحلیل گفتمان فیلم‌های تبلیغاتی نامزدهای دهمین دوره انتخابات (ریاست جمهوری اسلامی ایران ۱۳۸۸)»، فصلنامه پژوهش‌های راهبردی سیاست، شماره ۱۳: ۶۳-۲۵.
- حقی، سمیه (۱۳۹۱). طراحی و شکل‌گیری رویداد رسانه‌ای: مطالعه موردی پوشش رسانه‌ای ازدواج نوه ملکه انگلیس از شبکه بی.بی.سی فارسی (۲۹ آوریل ۲۰۱۱)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه صداوسیما.
- خالدیان، اقبال (۱۳۹۰). بازنمایی زندگی طبقه متوسط در سریال «مرگ تدریجی یک رؤیا»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه صداوسیما.
- خسروی، صبا (۱۳۸۹). آیین در سینمای هالیوود: مطالعه نشانه‌شناختی آواتار، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه صداوسیما.
- سروی زرگر، محمد (۱۳۸۷). بررسی بازنمایی ایران در سینمای هالیوود: نشانه‌شناسی و تحلیل گفتمان انتقادی هفت فیلم مرتبط با ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت رسانه دانشکده ارتباطات، دانشگاه صداوسیما.
- فیاضی بروجنی، سیدمحمدرضا (۱۳۹۴). باز مهندسی فرایند مدیریت تصویر در سازان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت رسانه دانشکده ارتباطات، دانشگاه صداوسیما
- سلیبی، کیت و ران کادوری (۱۳۸۰). راهنمای بررسی تلویزیون، (علی عامری مهابادی، مترجم)، تهران: سروش (انتشارات صداوسیما) کانون اندیشه، اداره کل پژوهش‌های سیما.
- میره‌بیگی، سیدوحید و مهشید طالبی صومعه‌سرای (۱۳۹۳). «بررسی نشانه‌شناختی اولین فیلم تبلیغاتی ریاست جمهوری حسن روحانی»، دو فصلنامه مطالعات انتخابات، شماره ۹: ۲۹-۵.
- هال، استیوئرت (۱۳۹۶). معنا، فرهنگ و زندگی اجتماعی، ترجمه احمد گل محمدی، تهران: نشر نی.
- مهدی‌زاده، سیدمحمد (۱۳۹۳). نظریه‌های رسانه، اندیشه‌های رایج و دیدگاه‌های انتقادی، تهران: انتشارات همشهری.
- نورمحمدی، مهتاب، محمد دبیرمقدم (۱۳۹۸). «تحلیل انتقادی استعاره‌ها در مناظره‌های تلویزیونی انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۶ ایران»، فصلنامه رسانه‌های دیداری و شنیداری، شماره ۳۰: ۲۵۲-۲۲۷.
- نجف‌زاده، مهدی، سمانه شفیع‌زاده برمی (۱۳۹۸). «تحلیل استعاره‌های مفهومی مناظره‌های تلویزیونی انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۶»، فصلنامه رسانه‌های دیداری و شنیداری، شماره ۲۹: ۱۰۳-۷۷.

Laughey, D (2007) **Key Themes in Media Theory**, McGraw Hill Publication
Hall, Stuart (1997), **Representation: Cultural Representations and Signifying Practices**, Sage Publication.